

מתיקא כדובשא

זווית ראייה

תאווה מול העינים - ע"י מו"ה ר' ישע"י וויין שליט"א

אברהם אבינו מבקש לקבור את שרה בחברון. לשם כך פונה הוא לבני חת המתגוררים במקום ומבקש את הסכמתם למהלך. הללו מסכימים לאלתר לבקשתו ואף מתארים אותו בשלל שבחים המעידים על הערכתם והערצתם לאברהם אבינו ולמעמדו המרומם - "אדני, נשיא א-לקים אתה בתוכנו", (כג, ו), אך אברהם לא מסתפק בהסכמתם של תושבי האזור בלבד, אלא מבקש לפגוש בעצמו את עפרון בן צחר ולהציע לו כסף מלא עבור הקבר המדובר.

עפרון, אף הוא כמו יתר נתיניו ממהר להכריז כי השדה והמערה נתונות הן לאברהם במתנה גמורה על מנת שיקבור בהן את שרה אשתו. הוא לא מסתפק בהכרזה באזני אברהם בלבד, אלא מדגיש כי עושה זאת במתנה גמורה לעיני בני עמו ("לעיני בני עמי נתתיה לך קבר מתך", כג, יא).

אברהם אבינו לא מקבל את המחווה ומתעקש לשלם בכסף מלא על הקניה ואומר לעפרון, "אך אם אתה לי שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה" (כג, יג). כלומר, אברהם לא מסתפק רק בהודעה שיעביר לו את הכסף בעד הקבר, אלא מגיש הוא אותו

המשך בעמוד ד'

חידודין ופרפראות

ליקוטי גידולי אברהם - ע"י מו"ה ר' גדלי' האפמאן שליט"א
לעיני אביו הרהי"ח ר' אברהם בהרהי"ח ר' משה צבי זייל

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (כג, א) בת מאה כבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת מאה בלא חטא (רש"י). מרומז במילה "ויהיו" שניתן לקרוא גם מהסוף להתחלה, ובא ללמדנו שגם סוף ימיה של שרה אמנו היו כתחילתם. (הרבי ר' מאיר מפרימישלאן)

וה' ברך את אברהם בכל (כד, א) יש צדיקים שדואגים רק למצוות שלהם, לתורתם ולמעשים הטובים שלהם. אבל לא כך דרכו של צדיק אמיתי - אברהם נתברך במידת "בכל". דאגתו הייתה תמיד ל"כל", לא לעצמו. (קדושת לוי)

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל (כד, א) ככל שהזקין יותר הרגיש יותר ויותר שלא חסר לו דבר בעולמו של הקב"ה ויש לו הכל.

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל (כד, א) אברהם בא לזקנתו עם כל הימים שלו, שלא איבד יום אחד מחייו לריק. (שפת אמת)

המשך בעמוד ג'

אם חכם בני

ע"י צעירי הצאן תלמידי הישיבות שיחיו

ישכר דוב ב"ר יוסף ישראל גרינוואלד (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד), בשלמא לעיל בפרשת וירא מוזכר שה' ביקר את אברהם באלוני ממרא כי הוא שנתן לו עצה על המילה אבל מה הענין בהזכירו כאן את ממרא? ותירץ הב' שמחה ב"ר יצחק צבי בלומנפלד (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא -

המשך בעמוד ב'

את קברו האישי? ותירץ הב' נתאנל אליהו בהרה"ג ר' יצחק פריעדמאן (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד) שהקב"ה נאמן לקיים דבריו והרי הבטיח לאברהם בפרשת לך לך 'ואגדלה שמך':

ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא (כ"ג י"ז), שאל הב'

במבחר קברינו קבור את מתך, איש ממנו את קברו לא יבלת ממך מקבר מתך (כ"ג י"ז), שאל הב' ישכר דוב ב"ר יוסף ישראל גרינוואלד (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד) מהיכן בא הכבוד שבני חת נתנו לאברהם עד כדי כך שכל אחד מהם מוכן ומזומן להעביר לאברהם

אם חכם בני
המשך פעמוד א'

שדה המכפלה על פני ממרא (כ"ג י"ט)

שאל הב' צני יעקב מרדכי ב"ר

אביגדור דוד **פעדער** (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד) מה הצורך להזכיר ששדה המכפלה היה על פני ממרא? ומתוך הב' שמחה ב"ר יצחק צני בלומנפלד (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד) כדי שעפרון לא יוכל לטעון אח"כ שמכר שדה אחרת כמו שלבן עשה בהחליפו את רחל בלאה:

יחסו אחרי כנען ואין ארור מתדבק בברוך ועל כן הפסוק לא מזכיר אצל שידוך דבר שיש בה ארור. והב' צני יצחק ב"ר מרדכי ויסברוד (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ שאליעזר הלך בשליחותו של אברהם ושליחו של אדם כמותו על כן אין עניין בהזכרת שמו:

שים נא ירך תחת ירכי (כ"ד ב')

פרש"י שברית מילה היתה מצוה ראשונה לו. הלא 'לך לך מארצך' היה לפני מצוות מילה? תירץ הב' יהודה ב"ר יחיאל מעכל ריידלער (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) שרש"י מדבר מהתרי"ג מצוות והמילה אכן היתה המצוה הראשונה מהתרי"ג שאברהם נצטווה בה. והב' אפרים יצחק ב"ר שמחה בונם קליין (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ ש'לך לך' היה בגלל ש'כאן אי אתה זוכה לבנים, וידוע שלא היה אפשר שיצחק יוולד לפני שאברהם קיים מצוות מילה ולפי זה נמצא שמצוות 'לך לך' היה רק הכנה והקדמה למצוות מילה. והב' ישראל אהרן הכהן ב"ר נתן אפרים שניידער (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ שמילה היתה המצוה הראשונה שאברהם נצטווה בה המחייב אותו לקיים המצוה לא רק על עצמו אל גם על הדור הבא. והב' מרדכי ב"ר נחום דוד שפראה (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ שמצות 'לך לך' בא עם שכר בעולם הזה (ואגדלה שמך, והי' ברכה וכו') משא"כ מצוות מילה היה מצוה בלי שכר בהאי

עלמא:

ואברהם זקן כא בימים וה' ברך

את אברהם בכל (כ"ד

א') שאל הב' אברהם ב"ר חיים גומזוויין (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) איזה מה זה ה'בכל' שאברהם נתברך בה? ומתוך שאברהם שאבינו ראה טובת אלוקים בכל מכל כל בבחינת 'כל' מה דעבד רחמנא למב עבד. והב' פנחס ב"ר שמעל ווייס (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ שזה מרמז על הברכות שקיבל יעקב ועשו רצה חלק מהברכות, יצחק לא היה יכול להעביר חלק מהברכות לעשיו כי היה צריך להעביר כל הברכות ליעקב כמו שאברהם קיבל 'כל' הברכות ולא רק חלק:

ויאמר אברהם אל עבדו זקן

ביתו המשל בכל אשר

לו (כ"ד ב') שאל הב' משה ב"ר יעקב יוסף רבינוביץ (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) למה הכתוב לו מזכיר במפורש שמו העבד אליעזר בכל הפרשה כולה? ומתוך שבזמן שידוך מזכירים רק דברים חשובים כמו זכות אבות ומעשים טובים ולא עבדים כנעניים.

והב' אליהו שמחה ב"ר ישעי' יעקב רייביאט (ישיבה מסורת אבות לעיקוואוד) מתרץ שכידוע אברהם לא רצה להשתדך עם אליעזר בגלל

לעיקוואוד), בפסוק גר ותושב אנכי עמכם (כ"ג ד') מפרש רש"י, אהיה תושב ואמלנה מן הדין, נמצא שאברהם קיבל זכות קניית קרקע כ'תושב' בגלל שממרא הרשה לו לגור על הקרקע שלו אשר על כן מזכירו הפסוק כאן:

ויקם השדה והמערה אשר בו

לאברהם לאחות קבר מאת בני

חת (כ"ג ב'), שאל הב' שלמה ב"ר משה בינעמח (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא - לעיקוואוד), דלכאורה נראה שהמילים 'מאת בני חת' מיותרים, ומתוך שכל בני חת בלי יוצא מן הכלל הסכימו שאברהם יקבל הזכות של תושב:

ויקם שדה עפרון .. השדה והמערה ..

וכל העין (כ"ג י"ז), שאל הב' יהושע

אלכסנדר משה ב"ר ארי' צני עקשטיין (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא-לעיקוואוד), למה מפרט הכתוב על הנמצא בשדה? ומתוך הב' אלימלך יחיאל מיכל ב"ר מרדכי הלוי אויסטערליין (ישיבה מחזיקי הדת בעלזא-לעיקוואוד) דעפרון הרי אוהב כסף היה וכדאיתא אוהב כסף לא ישבע כסף (קהלת ה'ט) וסביר להניח שעפרון יטען שמכר השדה לבד בלי העצים והמערה, על כן מפרט הכתוב שהכול היה במכירה:

נראה סוף סוף הרב יוצא מביתו להלויה. בעת ה'שבעה' כשנכנסו לנחם, התענינו אנשי החברה קדישא' אצל הרב אדר"ת מה קרה? הלא הרב תמיד מדיק ומה קרה בפעם הזאת? אמר להם: הרי חז"ל צוו אותנו לברך על הרעה בדיוק כפי שמברכים על הטובה, את הבת הזו, כבר ראיתי בעיני רוחי כיצד מוליך אני אותה לחפה, וכעבר שנה ושנתיים כבר יש לי נכדים ממנה, והנה לפתע היא נפטרה. כעת, בשעת הפטירה עלי לשמח את אותה שמחה, בדיוק כמו שהייתי שמח בעת הזלכתה לחפה, היה קשה לי מאד להגיע למדרגה זו. עבדתי ועבדתי על עצמי, ורק אחרי שעה וחצי, כשהגעתי לאותה הרגשת שמחה - אז יצאתי להלויה. אלו דרגות גבוהות עד מאד, רחוקים אנו משם מרחק רב. שרה אמנו היתה במדרגה הזו. אצלה מאה ועשרים שנות חייה, גם אותן שנים שהיתה עקרה וצרות רבות פקדוה - כולן היו שוות לטובה.

ולקחת אשה לבני (כד, ז)

האדמו"ר רבי יוחנן מטולנא היה מוכן להפוך עולמות כדי לעזור להקמת בית בישראל. פעם אחת הוצע שידוך לאחד הבחורים שלמדו בבית מדרשו, אך הדברים לא הגיעו לידי גמר מכיוון שהוריו לא יכלו לעמוד בהתחייבות הכספית. כשנדע הדבר לאדמו"ר אמר: "הלכה בשולחן ערוך היא שמזכרים ספר תורה כדי לישא אישה", מיד הוציא ספר תורה מבית מדרשו ומכר אותו, את הכסף העביר למשפחת הבחור, כדי שיוכלו לסגור את השידוך. והיה האדמו"ר מעורר על הדבר ואומר בצער שבהרבה בתי כנסת מונחים ספרי תורה שאין קוראים בהם, ועלידי מכירתם יכלו להקים בתים רבים בישראל.

חובה להודיע מראש, כי אין אני גדול בתורה כמו שמן הסתם ספרו עלי, ואף לא צדיק אני, לא חכם ולא עשיר, והכל שקר ורמיה. פנתה המשודכת ושאלה: אלו הן מגרעותיך וחסרונותיך, מה הן איפוא, מעלותיך? השיב רבי נחום: מעלתי היחידה היא שדובר אמת אני וכל מה שאמרתי נכון הוא, כי איני מסתיר את חסרונותי.

כלי כסף... זהב ובגדים ויתן לרבקה (כד, נג) וצריך להבין: בשלמא כלי כסף תכשיטים, אבל מדוע לקח עימו בגדים? וכי ידע מי תהיה הכלה שהוא יביא משם ליצחק? והרי בבגדים לא כל הבנות שוות וצריכים מידות מסוימות. אלא, אברהם שלח עם אליעזר בגדים צנועים להראות לכלה. והיה - אם אחרי שתראה את הסגנון שבו מתלבשים בביתו של אברהם ותסכים ללבוש כאלו בגדים - רק אז יביאה אליעזר לביתו של אברהם. (הרה"ק מהרי"ד מבעלזא)

אמרי גידולי יעקב שלמה

לעייני חפיו, הרה"ח ר' יעקב שלמה
ברה"ח ר' שמחה בונם ז"ל צין

שני חיי שרה (כג, א) כלן שוין לטובה (רש"י) מספר על האדר"ת (האדר"ת - הרב אליהו דוד ראבינאוויטש - תאומים) שהיה דיקן מאד בזמנים. יום אחד, רח"ל, נפטרה בתו הצעירה באופן פתאום. באו אנשי החברה קדישא' ושאלו: כבוד הרב, לאיזו שעה לקבע את ההלויה? והוא ענה: לשעה שתים. צבור עצום מבני ירושלים הגיע להלויה, וכלם הגיעו בזמן, ידעו שהאדר"ת הוא דיקן גדול. השעה שתים והרב עדין אינו יוצא. חולפת רבע שעה, חצי שעה, שעה, ורק לאחר כשעה וחצי

המושל בכל אשר לו (כד, ב) התורה מספרת בשבח, שהיה מושל בכל אשר לו. לא כרובם של העשירים שהממון שולט עליהם.

וירץ העבד לקראתה (כד, יז) לפי שראה שעלו המים לקראתה (רש"י) בדעתה היה לשאוב המים לצרכה, לכן עלו המים לקראתה שלא תטריח עצמה, אבל בפעם השניה בפסוק כ' כוונתה היתה לגמול חסד להשקות גמלי אליעזר, אז לא עלו המים לקראתה. כי כשהאדם עושה מצוה חשוב יותר אצל הקב"ה שיעשה האדם הפעולה, ולא שהמצוה תהא נעשית ע"י נס, כי מכל השתדלות קלה במצוה יש לו ית"ש נחת מרובה, ולכן לא נעשה לה גם בשאיבה השניה. (קדושת לוי)

ואברך את ה' אלוקי אדוני אברהם אשר הנחני בדרך אמת (כד, מח) מה עניין "הנחני בדרך אמת" לכל השתלשלות העניינים עם רבקה? אומרים העולם: אי אפשר לשידוך בלא שקרים, וכאשר אליעזר הצליח בשידוך בלי להוציא מפיו אפילו שקר אחד, ועוד עם מחותן כלבן, הרי זה דבר נדיר, ויש צורך מיוחד להודות עליו לקב"ה על "אשר הנחני בדרך אמת..."

אשר הנחני בדרך אמת (כד, מח) לאחר שרבי זאב נחום מביאלא בעל אגרת אוזב התאלמן מאשת נעוריו, הוצע לו לשאת אלמנה בת טובים. ברוב ענותנותו אמר לה: כדי למנוע מקח טעות, מוצא אני

זווית ראייה
המנור מעמוד א'

כשעפרון רק חשב שאולי יקבל את הכסף מידי אברהם אבינו ואולי לא, יכול היה לנאום בגנות התשלום עבור הקבר, אך כאשר עפרון ראה את הכסף מול עיניו, כאשר הפך הדבר ונהיה ממשי, שוב לא יכול היה להתגבר על תאוות הממון וחזר להיות עפרון המקורי, זה המבקש לקבל הכל, בגדול ובמזומן.

הוספת העורך: בשם הרה"ק רבי נחמן מ'ברעסלוב נאמר "כשהמטבע נמצא רחוק מהעין עדיין אפשר לראות את הסובבים והסביבה אבל כמה שיותר מקרבים את המטבע לעין ככה פחות אפשר לראות את הסובבים והסביבה".

קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מתך", "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה", וכלשון רש"י, "ביני ובינך. בין שני אוהבים כמונו, מה היא חשובה, לכלום, אלא הנח את המכר ואת מתך קבור", היאך נהפך עפרון ברגע אחד מנותן מתנות חנם לתאב ממון שמבקש לקבל את כל הכסף במזומן ולא מסתפק במטבעות הנסחרות במקומו בלבד, אלא כאלו שניתן לסחור בהם בכל מקום? התשובה, כך נראה טמונה בפעולה אחת פשוטה שעשה אברהם אבינו: הוא הראה לו את הכסף מול עיניו. עד כה, כאשר נתינת הכסף הייתה בגדר תיאוריה,

לפניו ואומר, הנה הכסף לפניך, בוא ונסגור את העסקה.

ההמשך ידוע. עפרון משנה לפתע את דעתו מן הקצה לקצה, הוא מקבל בשמחה את כל הכסף, ארבע מאות שקל כסף, ולא מוותר אף לא על פרוטה אחת. ולא די בכך, אברהם שוקל ונותן לו כסף עובר לסוחר - שקלים גדולים המתקבלים בכל מקום (כדברי רש"י).

והשאלה כמו נשאלת מאליה. מה השתנה לפתע? להיכן נעלמו כל ההכרזות היפות בהם הכריזו תושבי חברון ונשיאם, "נשיא א-לקים אתה בתוכנו במבחר

רבותינו הקדושים

פארכאפט אין די רבי'סטעווע אבער רבי נפתלי האט מען נישט געקענט אריינכאפן פאר אים איז עס יא געלונגען".

נאך די הסתלקות האט מען געברענגט זיין הייליגן גוף צום אוהל הק' אין ליעזנסק אבער עס איז מער נישט געווען קיין פלאץ אים צו באהאלטן דארט האט זיין קאזיין רבי אלימלך מרודניק זיך אנגערופן "רבי נפתלי איז דא מאכט'ס פלאץ ווייל אויב נישט וועלן מיר מתיר זיין דעם חרם און באהאלטן אינעווענדיג אין צימער פון דעם זיידן דער רבי'ן רבי אלימלך", תיכף איז בדרך נס געווארן פלאץ נעבן זיין פאטער רבי אלעזר און מען האט אים טאקע דארט באהאלטן.

(אור הנצח - זידיטשוב)

נפתלי, רבי נפתלי האט אפילו זיי אויך נישט אריינגעלאזט. זייענדיג א זין פון הייליגן ראפשיצער רב האט רבי אליעזר'ל זיך געפירט בפקחות און האט בתמימות געפרעגט "די רבי וויל נישט מקיים זיין מצוות הכנסת אורחים?" האט רבי נפתלי אלס א איינמאליגע זאך זיי יא אריינגעלאזט.

דער הייליגער רוזינער האט אמאל געזאגט "נער'נים! מדארף לויפן צו רבי נפתלי אראפברעכן זיינע טירן צו קענען זיך ווייכן ביי אים".

דער הייליגער שינאווער רב האט געזאגט "אסאך צדיקים האבן נישט געוואלט אז עס זאל קומן צו זיי "א עולם" און זיי האבן פארטריבן דעם עולם אבער עס איז זיי נישט געלונגען ווייל מען האט זיי

הרה"ק רבי נפתלי מ'ליזענסק זי"ע

רבי נפתלי איז געווען א זין פון רבי אלעזר בן הרבי ר' אלימלך זי"ע. רבי נפתלי איז געבוירן געווארן אין יאר תקכ"ה פינף יאר נאך די פטירה פון בעל שם טוב הקדוש און איז אוועק כ"ה חשון תר"ה זייענדיג 80 יאר אלט.

צו רבי נפתלי זענען געקומען צופארן אסאך חסידים און אפילו גרויסע רבי'ס, אבער רבי נפתלי האט זיי אלעמען פארטריבן זאגענדיג אז ער איז נישט א רבי.

האט זיך געמאכט אמאל אז הרה"ק מצאנז, הרה"ק ר' אליעזר'ל דזיקובער און הרה"ק מקאמינקא זי"ע זענען געקומען צו פארן און וויילן אויף שבת במחיצת רבי